

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ 1

Β ΤΑΞΗ ΕΠΑΛ
ΚΕΦ. 3^ο

ΒΑΣΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
Ενότητες:
9- Ζωτικά Σημεία

ΔΟΥΜΑ ΣΟΦΙΑ ΠΕ 87.02

---

9. Ζωτικά Σημεία

Τα **Ζωτικά Σημεία** αποτελούν βασικά κριτήρια για την εκτίμηση της κατάστασης του ασθενούς

➤ Μας δείχνουν τι συμβαίνει ή τι πρόκειται να συμβεί στον ασθενή

Ζωτικά Σημεία:

- Θερμοκρασία
- Σφυγμός
- Αναπνοή
- Αρτηριακή Πίεση

---

9. Ζωτικά Σημεία

Ελέγχονται καθημερινά και αξιολογούνται σε σύγκριση με τις προηγούμενες καταγραφές τους

Πότε λαμβάνονται τα ζωτικά σημεία:

1. Κατά την είσοδο του ασθενούς στο νοσοκομείο
2. Πρωί και απόγευμα στο νοσηλευτικό τμήμα
3. Πριν και μετά από χειρουργική ή διαγνωστική διαδικασία
4. Στην περίπτωση απότομης μεταβολής της γενικής σωματικής κατάστασης του ασθενούς
5. Πριν και μετά τη χορήγηση φαρμάκων που επιδρούν στην καρδιαγγειακή και αναπνευστική λειτουργία του αρρώστου
6. Πριν από νοσηλευτικές παρεμβάσεις που μπορεί να επηρεάσουν ένα ή περισσότερα από τα ζωτικά σημεία του ασθενούς

---

9. Ζωτικά Σημεία

Θερμοκρασία

- Δείχνει την ισορροπία μεταξύ παραγόμενης και αποβαλλόμενης θερμότητας από το σώμα
- Κύριος ρυθμιστής
  - Το θερμορρυθμιστικό κέντρο (υποθάλαμος)
- Παράγεται από
  - Μεταβολικές επεξεργασίες
  - Μυϊκή δραστηριότητα
  - Περιβάλλον κ.ά.

---

9. Ζωτικά Σημεία

Θερμοκρασία

- Αποβάλλεται από:
  - Δέρμα με εξάτμιση νερού (κυρίως με τη βοήθεια του μηχανισμού της εφίδρωσης, ενώ δευτερεύοντα ρόλο παίζει και ο αναπνευστικός βλεννογόνος)
  - Αγωγή (με την άμεση επαφή του ανθρώπινου σώματος με ακίνητα αντικείμενα, ψυχρότερα ή θερμότερα από αυτό) και μεταφορά (με επαφή της επιδερμίδας με κινούμενα μέσα όπως ο αέρας ή τα υγρά. Μεταφορά της θερμότητας μέσα στο ανθρώπινο σώμα -από τα σημεία παραγωγής της στην επιφάνεια του σώματος και αντίστροφα. Εδώ το κινούμενο μέσο είναι το αίμα.)
  - Ακτινοβολία (μεταξύ του ανθρώπινου σώματος και των επιφανειών ή σωμάτων που το περιβάλλουν και εκπέμπουν ή δέχονται θερμική ακτινοβολία)

---

9. Ζωτικά Σημεία

Θερμοκρασία

- Το ανθρώπινο σώμα **διατηρεί συνεχώς σταθερή θερμοκρασία**, ανεξάρτητα από τη θερμοκρασία του περιβάλλοντος και τον ρυθμό παραγωγής θερμότητας στο σώμα
- Οι διακυμάνσεις δείχνουν την κατάσταση της υγείας του σώματος
- Παράγοντες που επηρεάζουν τη θερμοκρασία:

○ Ηλικία	○ Ορμονικές επιδράσεις
○ Περιβάλλον	○ Κάπνισμα
○ Στρες	○ Φάρμακα
○ Άσκηση	○ Ασθένειες
○ Σωματικό βάρος	○ Τραυματά

---

9. Ζωτικά Σημεία

Θερμοκρασία

- **Πυρετός:** θερμοκρασία $>37,2^{\circ}\text{C}$
  - Χαρακτηριστικό πολλών ασθενειών (λοιμώξεις, κακοήγη νεοπλασμάτα, μεταβολικές διαταραχές, βλάβες του ΚΝΣ κ.ά)
  - Διαταραχή του θερμορυθμιστικού μηχανισμού
- **Υπερπυρεξία:** θερμοκρασία $>40^{\circ}\text{C}$
- **Υποθερμία:** θερμοκρασία $<36^{\circ}\text{C}$
  - Σε χρόνιες εξαντλητικές ασθένειες, shock, ανάρρωση από διάφορα λοιμώδη νοσήματα κ.ά.
- **Δεκατική πυρετική κίνηση:** θερμοκρασία $37,2^{\circ}\text{C} - 37,6^{\circ}\text{C}$
  - Συνοδεύεται από ελαφριά εφίδρωση, αδυναμία κ.ά.
  - Παθήσεις που μπορεί να συνοδεύονται από δεκατική πυρετική κίνηση: φυματίωση, σίφιλη, **βρουκέλλωση**, υπερθυρεοειδισμός, **φαινορρομικόπνοια** κ.ά.

9. Ζωτικά Σημεία

Θερμοκρασία

• **Σημεία λήψης θερμοκρασίας:**

- Από τη μασχάλη: Φ.Τ. $36^{\circ}\text{C} - 37^{\circ}\text{C}$
- Από το στόμα: Φ.Τ. $36,2^{\circ}\text{C} - 37,2^{\circ}\text{C}$
- Από το ορθό: Φ.Τ. $36,5^{\circ}\text{C} - 37,5^{\circ}\text{C}$

Υπάρχουν μικροδιαφορές στη θερμοκρασία από άτομο σε άτομο

9. Ζωτικά Σημεία

Θερμοκρασία

• **Κάθε πότε λαμβάνεται η θερμοκρασία:**

- Κατά την εισαγωγή στο νοσοκομείο
- Πρωί και απόγευμα
- Κάθε 3 ώρες σε ασθενείς με πυρετό ή υποθερμία και σε χειρουργημένους την 1^η και 2^η μετεγχειρητική μέρα
- Συχνότερα σε ασθενείς εντατικής παρακολούθησης (καρδιοχειρουργημένους ή άλλες ειδικές περιπτώσεις)

9. Ζωτικά Σημεία

Θερμοκρασία

- **Από τη μασγάλη:** ο πιο εύκολος αλλά λιγότερο ακριβής τρόπος
- **Από το στόμα:** ο καλύτερος τρόπος με **εξαιρέσεις**
  - ✦ Φλεγμονές ή εγχειρήσεις στη στοματική κοιλότητα
  - ✦ Παιδιά
  - ✦ Ηλικιωμένους
  - ✦ Ασθενείς με δύσπνοια
  - ✦ Σπασμούς
  - ✦ Εμετούς
  - ✦ Απώλεια της συνείδησης
  - ✦ Μετά από πρόσφατη λήψη ζεστού ή κρύου ροφήματος

---

9. Ζωτικά Σημεία

Θερμοκρασία

- **Από το ορθό:** ακριβέστερη μέτρηση γιατί δεν επηρεάζεται από τη θερμοκρασία περιβάλλοντος. Εύκολη τεχνική
- **Συνιστάται σε:**
  - ✦ βρέφη και αρρώστους σε κωματώδη κατάσταση
- **Όχι σε:**
  - ✦ Διάρροιες
  - ✦ Αιμορραγία εντέρου
  - ✦ Κολίτιδα
  - ✦ Φλεγμονή ή επέμβαση στο ορθό και στο κατώτερο τμήμα παχέος εντέρου

---

9. Ζωτικά Σημεία

Αρτηριακός Σφυγμός

- Είναι το κύμα διάτασης, το οποίο μεταδίδεται στις περιφερικές αρτηρίες, όταν το αίμα εισέρχεται στην αορτή μετά από κάθε συστολή της αριστερής κοιλίας
- Το κύμα αυτό ψηλαφάται σε ορισμένα σημεία του σώματος σαν σφυγμός
- Η καρδιά πάλλεται 60-80 φορές το λεπτό
- Η ψηλάφηση του σφυγμού μας δίνει πληροφορίες για τη γενική κατάσταση του αρρώστου και την κατάσταση του κυκλοφορικού του συστήματος
- **Παράγοντες που επηρεάζουν τον αριθμό των σφύξεων:**
  - Ηλικία
  - Φύλο
  - Άσκηση
  - Πυρετός
  - Αιμορραγία
  - Στρες
  - Ορισμένα φάρμακα κ.ά.

---

9. Ζωτικά Σημεία

Αρτηριακός Σφυγμός• **Σημεία λήψης Αρτηριακού Σφυγμού:**

Ο σφυγμός ψηλαφάται σε επιφανειακές αρτηρίες:

- Κερκιδική αρτηρία
- Κροταφική αρτηρία
- Καρωτιδική αρτηρία
- Βραχιόνιος αρτηρία
- Μηριαία αρτηρία
- Ιγνυακή αρτηρία
- Ραχιαία του άκρου ποδιού αρτηρία
- Οπίσθια κνημιαία αρτηρία

---

9. Ζωτικά Σημεία

Αρτηριακός Σφυγμός• **Πότε πρέπει να λαμβάνονται οι σφύξεις:**

- Κατά την εισαγωγή στο νοσοκομείο
- Μία φορά την ημέρα, συνήθως πρωί
- Κάθε 3 ώρες σε ασθενείς με πυρετό και σε χειρουργημένους την 1^η και 2^η μετεγχειρητική μέρα
- Κάθε 15-30 λεπτά ή αραιότερα σε ασθενείς με εντατική παρακολούθηση. (Σύνδεση με monitor για συνεχή έλεγχο)

---

9. Ζωτικά Σημεία

Αρτηριακός Σφυγμός• **Πώς μετράμε:**

Μετρώνται σε πρώτο λεπτό. Παρατηρούμε:

- Τη συχνότητα του σφυγμού (ταχυκαρδία, βραδυκαρδία)
- Τη ρυθμικότητα ή αρρυθμία
- Το μέγεθος

---

9. Ζωτικά Σημεία

Αρτηριακός Σφυγμός

- **Ταχυκαρδία (ή ταχυσφυγμία):** πάνω από 100 σφύξεις ανά λεπτό. Σε εμπύρετες καταστάσεις, υποθυρεοειδισμό, αιμορραγία, ρευματικό πυρετό, shock. Φυσιολογικά σε σωματική άσκηση ή συγκίνηση
- **Βραδυκαρδία:** Κάτω από 60 σφύξεις ανά λεπτό. Σε υποθυρεοειδισμό, δηλητηρίαση με δακτυλίτιδα. Φυσιολογικά σε αθλητές
- **Βραδυσφυγμία:** όταν η συχνότητα του σφυγμού είναι χαμηλότερη από τη συχνότητα της καρδιάς (γιατί ορισμένες συστολές της καρδιάς δεν διοχετεύουν αίμα στις αρτηρίες)

---

9. Ζωτικά Σημεία

Αναπνοή

- Είναι η πρόσληψη και χρησιμοποίηση οξυγόνου και η παραγωγή και αποβολή του διοξειδίου του άνθρακα από τα κύτταρα και γενικότερα από τον οργανισμό
- Η συχνότητα αναπνοών στους ενήλικες είναι 14-20 αναπνοές το λεπτό, στα παιδιά συχνότερες
- Επιτυγχάνεται με τις αναπνευστικές κινήσεις (εισπνοή και εκπνοή)
- **Ρυθμίζεται από το αναπνευστικό κέντρο που βρίσκεται στον προμήκη μυελό**
- **Παράγοντες που επηρεάζουν την αναπνοή:**
  - Ηλικία
  - Φύλο
  - Άσκηση
  - Πυρετός
  - Στρες
  - Περιβάλλον
  - Ορισμένα φάρμακα
  - Παχυσαρκία
  - Ορισμένα νοσήματα κ.ά.

---

9. Ζωτικά Σημεία

Αναπνοή

- **Πότε πρέπει να λαμβάνονται οι αναπνοές:**
  - > Κατά την εισαγωγή στο νοσοκομείο
  - > Σε ασθενείς με παθήσεις του αναπνευστικού και με εγχειρήσεις στο θώρακα
  - > Σε περιπτώσεις που εμφανίζει κνάνωση, ζάλη, σύγχυση, απώλεια συνείδησης, ανησυχία
  - > Πρέπει να **εκτιμάται χωρίς να το ξέρει ο άρρωστος**, γιατί επηρεάζεται από τη βούληση του ατόμου
  - > Ελέγχουμε για
    - > **Συχνότητα**
    - > **Βάθος**
    - > **ρυθμικότητα**

---

9. Ζωτικά Σημεία

Αναπνοή

- **Άπνοια:** Πλήρης καταστολή της αναπνοής. Άμεση αντιμετώπιση με τεχνητή αναπνοή
- **Δύσπνοια:** Υποκειμενικό αίσθημα δυσκολίας στην αναπνοή. Εκφράζεται συνήθως με αύξηση της συχνότητας και του βάθους των αναπνοών
- **Βραδύπνοια:** αραγή και επιπόλαιη αναπνοή. Όταν υπάρχει βλάβη στο αναπνευστικό κέντρο (στο ΚΝΣ)

---

9. Ζωτικά Σημεία

Αρτηριακή πίεση

- Είναι η πίεση του κυκλοφορούμενου όγκου αίματος που ασκείται στα τοιχώματα των αρτηριών
- Εξαρτάται από τον όγκο του αίματος, την ελαστικότητα των αγγείων, τη γλοιότητα του αίματος (η οποία εξαρτάται από την τιμή του αιματοκρίτη), τη διάμετρο των αγγείων, την ελαστικότητα του καρδιακού μυ
- Μετριέται με το υδραργυρικό πιεσόμετρο (σφυγμομανόμετρο) σε mmHg ή με το ηλεκτρονικό ή μηχανικό πιεσόμετρο
- Εκφράζεται με δύο τιμές που αντιπροσωπεύουν τη **συστολική** και τη **διαστολική** πίεση

---

9. Ζωτικά Σημεία

Αρτηριακή πίεση

- Συστολική ή μέγιστη πίεση είναι η μεγαλύτερη τιμή της πίεσης του αίματος στο τοίχωμα των αρτηριών και αντιστοιχεί στη συστολή της αριστερής κοιλίας και της προώθησης του αίματος μέσα στην αορτή
- Διαστολική ή ελάχιστη πίεση είναι η μικρότερη τιμή της πίεσης του αίματος και αντιστοιχεί στη φάση της διαστολής των κοιλιών
- Πίεση σφυγμού = η διαφορά μεταξύ συστολικής και διαστολικής πίεσης
- Παράγοντες που επηρεάζουν την Αρτηριακή πίεση:

---

9. Ζωτικά Σημεία

Αρτηριακή πίεση

- Παράγοντες που επηρεάζουν την Αρτηριακή πίεση:
  - Ηλικία
  - Φύλο
  - Σωματικό βάρος
  - Άσκηση
  - Άγχος-φόβος
  - Φάρμακα
  - Παθολογικές καταστάσεις (σκλήρυνση των αρτηριών, νοσήματα νεφρών κ.ά.)

Φυσιολογικές τιμές της αρτηριακής πίεσης

	Συστολική	Διαστολική
Άνδρες (20-45 ετών)	110-140mmHg	70-90mmHg
Γυναίκες (20-45 ετών)	100-130mmHg	60-80mmHg
Παιδιά 4 ετών	100mmHg	65mmHg
Νεογέννητα	80mmHg	45mmHg

9. Ζωτικά Σημεία

Αρτηριακή πίεση

- **Αρτηριακή υπέρταση:** Η παρατεταμένη ή μόνιμη αύξηση της αρτηριακής πίεσης πάνω από τα φυσιολογικά όρια ενώ το άτομο βρίσκεται σε ηρεμία (συστολική πάνω από 150mmHg και διαστολική κάτω από 100mmHg)
- **Αρτηριακή υπόταση:** παρατεταμένη ή μόνιμη ελάττωση της αρτηριακής πίεσης κάτω από τα φυσιολογικά όρια (συστολική κάτω από 100mmHg)
- **Ορθοστατική υπόταση:** η πρόσκαιρη πτώση της πίεσης όταν το άτομο από την οριζόντια θέση σηκώνεται στην όρθια. Χαρακτηρίζεται από ζάλη και λιποθυμία

9. Ζωτικά Σημεία

Αρτηριακή πίεση

- **Πότε πρέπει να λαμβάνεται η Αρτηριακή Πίεση:**
  - Κατά την εισαγωγή στο νοσοκομείο
  - Σε χειρουργημένους ασθενείς, τις 2 πρώτες μετεγχειρητικές ημέρες. Σε καρδιοχειρουργημένους και σε ασθενείς που βρίσκονται στη μονάδα, κάθε 15 λεπτά
  - Σε ασθενείς με υπέρταση ή υπόταση και σε πάσχοντες από παθήσεις των νεφρών, του κυκλοφορικού συστήματος κ.ά., 3 φορές τη μέρα
  - Συνηθέστερη θέση: η **Βραχιόνιος αρτηρία**

9. Ζωτικά Σημεία

Αρτηριακή πίεση**• Πώς πρέπει να λαμβάνεται η Αρτηριακή Πίεση:**

- Ο ασθενής δεν πρέπει να
  - Έχει φάει
  - Έχει καπνίσει
  - Έχει ασκηθεί

Αμέσως πριν τη μέτρηση

- Σε αναπαυτική θέση, καθιστή ή ύπτια
- Ανασηκωμένο μανίκι
- Το χέρι υποστηρίζεται στο ύψος της καρδιάς
